

1883: Steyler Kaetelgerich

Het ontstaan van het Steyler Kaetelgerich is terug te voeren tot 1883. Als gevolg van een schrijnende werkloosheid in Tegelen en Steyl, heerste er grote onvrede onder de Tegelse en Steylerse bevolking. De manskerels hielden zich veelal op in de lokale cafés om daar hun klaagliederen te zingen, en plannen te smeden om die onvrede daadwerkelijk te uiten.

De aanleiding hiervoor lag bij de toenmalige Woltersbank uit Venlo. Zij waren de veroorzaker van de grote werkloosheid. Wegens verduistering van geld van het Burgerlijk R.K. Armbestuur (46.000 gulden was een enorm kapitaal) en van R.K. Godshuizen kregen Jean en Jacques Wolters geld - en celstraffen opgelegd. De Hoge Raad vernietigde echter het vonnis en het gerechtshof van Arnhem behandelde de zaak opnieuw.

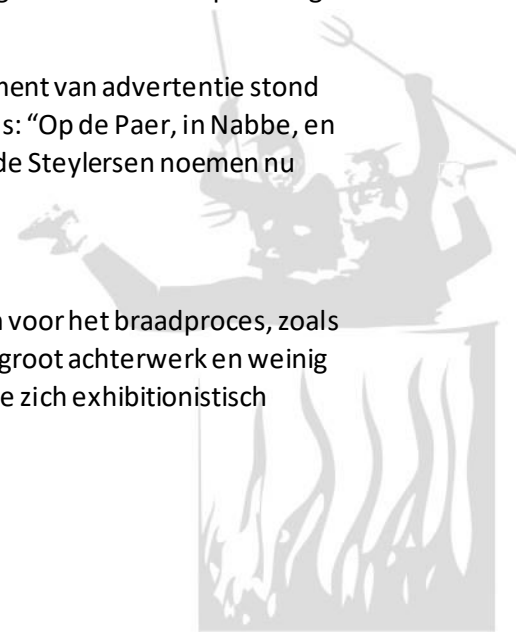
Uit Luik

Door het faillissement raakten alle 39 werknemers van de oudste Tegelse ijzergieterij van Hendrik Kamp en Frans Soetens, opgericht in 1854, plotseling hun baan kwijt. Onder hen was ook boekhouder Van Poppel, die had gehoord van een ludiek volkstribunaal dat in de omgeving van Luik werd opgevoerd. Verdachte personen werden door duivels veroordeeld tot een ludieke verbranding in de 'kaetel'. Aan het hoofd stond Vors Lucifer. De werkloosheid was de reden om de Woltersbank voor het tribunaal te roepen en het Steyler Kaetelgerich was geboren. Algemeen wordt dus aangenomen dat Van Poppel de uitvinder is van het Sjteyler Kaetelgerich. Dit klinkt aannemelijk, temeer daar Steyl een zeer bloeiende handelshaven kende met zeeschepen die kwamen tot aan Bordeaux, Marseille en de Spaanse havens toe. Het is dus best mogelijk dat deze kooplieden hun licht opgestoken hebben tijdens hun tochten over de Maas via Luik. Diverse cultuurhistorici, waar onder de carnavaloloog drs. Theo Franssen uit Venlo hebben veel naslagwerk verricht om de exacte voorgeschiedenis van het Steyler Kaetelgerich uit te zoeken en het is zeer aannemelijk, dat de samenloop van én het faillissement van de Woltersbank én de grote werkloosheid de basis zijn geweest voor de oprichting van dit humoristisch volksgerecht.

De opvoering van het eerste Kaetelgerich, waarvan zelfs nog een soortement van advertentie stond in het Venloosch Weekblad van februari 1883 vond op drie plekken plaats: "Op de Paer, in Nabbe, en beej de Sjnook". Een vaste plaats van handeling was er niet, want bejaarde Steylerseren noemen nu nog diverse plaatsen waar het Kaetelgerich werd opgevoerd.

Beklaagden

In 1883, toen het eerste proces plaatsvond, waren er diverse beklagden voor het braadproces, zoals men dat toen noemde. Er wordt gesproken, van de Sjpekvtot, vrouw met groot achterwerk en weinig blijk van heersende moralen, de Woltersbank, en de Nekse, manskerel die zich exhibitionistisch

ophield in de 'Dreijers'. Dit was een vrijerspad nabij de roze zusters. Menige Steylerse vrouw of meisje werd hier lastiggevalen door deze man.

De verdachten werden veroordeeld tot de 'braadketel'. De eerste ketel was toen niet van ijzer, maar van hout. Dit was een aardmolen, die was weggehaald in een 'pannesjop', pannenfabriek, en vervolgens op een paardenkar getild. Het was een vierkanten, houten bak van anderhalve meter breed. De rechters zaten in die tijd ook op een paardenkar.

Daarna werd het Kaetelgerich opgevoerd in 1886, 1889, 1892 en 1895. Veel is hier niet over te vermelden om dat er geen documenten over terug te vinden zijn. Nadat in 1903 en 1905 het Kaetelgerich was opgevoerd zijn de duivels zelfs uitgenodigd om met het hele ketelgezelschap hun duivelskunsten te komen vertonen op de markt in Venlo. Lucifer heeft echter nooit bezit kunnen nemen van de stad, omdat het verhaal vertelt dat de toenmalige wagen met ketel in Venlo niet onder de Roermondsepoort door kon. Het gerecht is toen maar gehouden in Tegelen op het plein voor café van Gasselt.

Naar berichten uit de Venloosche Courant is daarna in 1909 weer een Kaetelgerich gehouden op verschillende plaatsen in Steyl. Er werd ook een nieuwe ketel in gebruik genomen, die speciaal daarvoor was vervaardigd in de fabriek van Karel Helmes. In die tijd zijn er ook diverse liederen geschreven voor het Kaetelgerich, veelal uit de pen van 'de Lange van de Sjnieder', de heer H. Thurlings.

Daarna hebben de duivels zich, mede door de Eerste Wereldoorlog, een hele tijd rustig gehouden. Het volgende Kaetelgerich werd pas weer opgevoerd in 1928. In dat jaar werd voor de eerste keer een heuse duivelswagen gebouwd met een ontwerp van 'Sjeng van d'n Eike', kapper Sjeng Stoffels. Deze wagen heeft toen in de Tegelse vastelaovesoptocht de eerste prijs behaald. Als toenmalige beklagde werd een smokkelaar van BUK-margarine veroordeeld. Tot aan Tweede Wereldoorlog is het Kaetelgerich nog opgevoerd in 1937 en 1939.

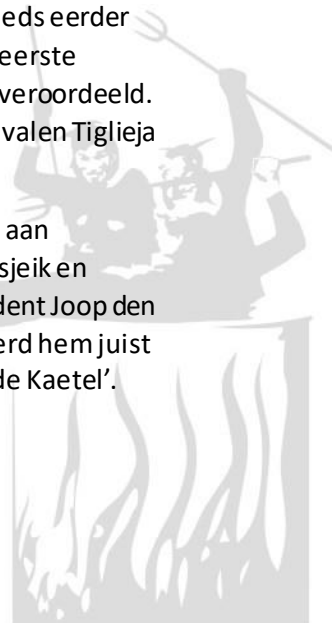
25 jaar geen vastelaovend

De Tweede Wereldoorlog betekende bijna het einde voor het Steyler Kaetelgerich. Want in de strenge hongerwinter van 1944 legden de Steylers en Tegelsen door nood, honger en angst gedreven een belofte af, dat als de oorlog voorbij zou gaan, men als dank een Mariabeeld zou plaatsen, een bedevaart zou maken en... men 25 jaar geen vastelaovend meer zou vieren.

Achteraf kunnen we zeggen dat deze belofte gelukkig tegen de natuur van de Steylers in ging, want Steyl was nog maar net bevrijd, of er liep in de Oranje-optocht een rechterswagen mee, waar een grote ketel op stond. Deze was natuurlijk bestemd voor Hitler, Goering en Goebbels.

In de loop van de geschiedenis zijn er al veel mensen veroordeeld. Dit waren niet altijd lokale zondaars, ook mensen van buiten Steyl konden de vuurdood verwachten. Wij spraken reeds eerder van de Woltersbank, de Sjekvot, de Nekse en de Sjmokelaer, maar ook Phil Bloom, de eerste naakte vrouw op TV, en de Tegelse Huub Stapel, die zijn afkomst verloochende, werden veroordeeld. Een scheidsrechter die teveel op de hand van Venlo floot en zelfs een vete tussen aartsrivalen Tiglieja en Irene werd voor het Kaetelgerich uitgevochten.

Ook landelijke en wereldlijke zaken lieten de Steyler rechters niet onbegaan. We denken aan kunstcriticus Paul Brugel, die zich negatief uitliet over het Tegelse Passi espel, of een oliesjeik en milieuvuiler ten tijde van olie- en milieuproblematiek. Zelfs toenmalig minister-president Joop den Uyl kon zich niet vrijpleiten. Zijn verweer met de woorden: 'Ik heb toch niets gedaan', werd hem juist fataal. Dit was namelijk voor de heren rechters dé reden dat hij veroordeeld werd 'toët de Kaetel'.

1952: Vv. de Kaetelaers

In 1952, zeven jaren na de oorlog, werd de belofte om 25 jaar geen vastelaovend te vieren, officieel opgeheven. Dit werd ingegeven door het feit dat vele Tegelse en Steylerse vastelaovesvierders hun heil elders gingen zoeken om toch een graantje van dit volksfeest mee te pikken. Officieel was er nu niets meer, dat Steyl ervan kon weerhouden om het Kaetelgerich opnieuw op te voeren. Er werd een vereniging opgericht onder de naam Vastelaovesvereniging De Kaetelaers. De eerste voorzitter was 'Sjaak van de Pos', Jacques Driessen. Deze werd later opgevolgd door Karel Aabels. Vanaf oktober 1977 was de voorzittershamer in handen van Theo Tuithof. Na 22 jaren heeft hij in 1999 de hamer overgedragen aan Erik Aarts. In 2011 heeft Erik Aarts na 11 jaar de voorzittershamer doorgegeven aan de huidige voorzitter Marcel van Heel. De voorzitter van De Kaetelaers wordt tijdens de vastelaovend ook wel 'Opperduivel' genoemd. Met man en macht is er in 1952 gewerkt aan een duivelswagen, die dienst heeft gedaan tot 1980. Deze wagen, die bijna dertig jaar het gezicht van De Kaetelaers bepaalde was ontworpen door de bekende kunstenaar Daan Wildschut. De originele drakenkop van die wagen is in 1998 geheel gerestaureerd, en heeft een plaats gekregen boven de ingang van het Duivelshome 'Zaal Vriendenkring'.

Gerechtshof

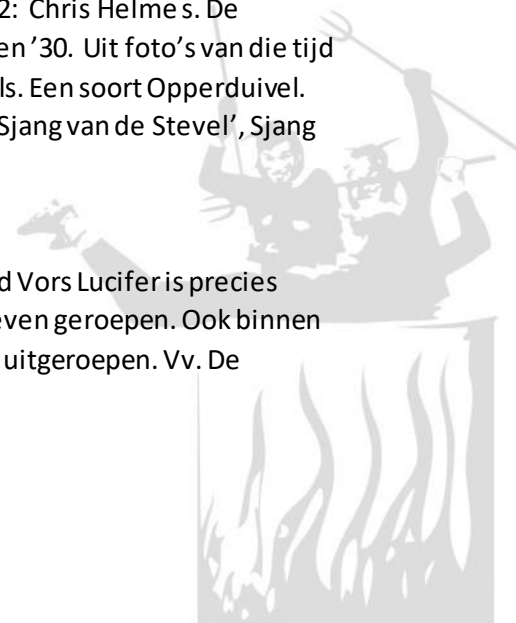
De traditie van het Kaetelgerich is vanaf toen in ere gehouden door De Kaetelaers. Het Gerechtshof houdt driemaal in de vijf jaar zitting. Op vastelaovesdinsdag wordt met een optocht door de Steyler straten, aangevoerd door Vors Lucifer op de Duivelswagen, de bevolking van het Kaetelgerich in kennis gesteld, waarna de openbare zitting wordt opgevoerd. Het Gerechtshof bestaat uit de officier, advocaat, griffier, openbare aanklager, Vrouwe Justitia en Vors Lucifer. Er worden zaken recht gezet die in de ogen van de burgerij krom zijn. De verdachten kunnen niet ontkomen aan een straf. Straffen die zoal worden uitgesproken zijn: 'D'm baom sjreuje...', de billen schroeien, 'de kaetel in...', de ketel in om in de hel te branden. De vonnissen worden onder de bezielende leiding van Vors Lucifer door zijn duivelse onderdanen uitgevoerd.

Vors Lucifer

Ondanks dat er niet elk jaar een Kaetelgerich wordt gehouden, wordt er wel elk jaar een Vors Lucifer uitgeroepen en dat gebeurt traditioneel op vastelaoveszondag. Vors Lucifer is dan een jaar lang de heerser over de Steyler duivels. De eerste Lucifer na de oorlog was in 1952: Chris Helmes. De oorsprong van het Luciferschap vindt men echter al terug in de jaren '20 en '30. Uit foto's van die tijd blijkt namelijk dat één persoon opvalt ten opzichte van alle andere duivels. Een soort Opperduivel. Officieel kunnen we echter alleen teruggrijpen op een foto uit 1939 van 'Sjang van de Stevel', Sjang Driessen, waarop hij staat afgebeeld als Opperduivel.

Jeugd Vors Lucifer

Is er al een Vors Lucifer sinds mensenheugenis, het ontstaan van de Jeugd Vors Lucifer is precies bekend. In de jaren '80 en '90 werden steeds meer jeugdprinsen in het leven geroepen. Ook binnen het STV werden een jeugd-boerenbruidspaar en een prinselijk jeugd-trio uitgeroepen. Vv. De

Kaetelaers wilde niet achterblijven en zo werd in 1992 Ruud Smeets uitgeroepen als eerste Jeugd Vors Lucifer.

Nieuwe duivelswagen

In 1981 is een nieuwe duivelswagen ontworpen door Dré Peeters en Jac Thönissen en diverse leden hebben aan de bouw van de wagen menig vrij uurtje besteed. Het resultaat mocht er zijn. Echter het noodlot sloeg op 25 april 1988 toe. Er brak brand uit in de stallingsplaats van de duivels- en rechterswagen, en in een klap was VV. De Kaetelaers hun trots kwijt. Geld voor een nieuwe wagen was niet voorhanden. Dus er werd een beroep gedaan op de plaatselijke bevolking. En niet tevergeefs, want met de opbrengst van actieloterij 'Help met gulle hangk, de Kaetel óet de brangk', kon er eind 1989 worden begonnen met de bouw van een nieuwe duivelswagen. En wat voor een wagen: 12 meter lang en maar liefst 6 meter hoog. Werkelijk iets fraais om als dank aan de Steyler bevolking te tonen. Deze wagen, die nu nog steeds wordt gebruikt, was een ontwerp van H. van Gerven. In 2001 werd de 'duivelswagen' grondig gerenoveerd. Op aangeven van tekenaar Pascal Thönissen werd door de technische commissie een nieuwe 'drakekop' vervaardigd. Voor vastelaovend 2002 werd de wagen in zijn geheel opnieuw gespoten. Een duivelswagen, met een giftige Drakekop.

1983: hoogtepunt

Een hoogtepunt voor De Kaetelaers was ongetwijfeld de viering van het 100-jarig bestaan in 1983. Onder regie van Pierre Driessen, oud-regisseur Passiespelen, werd er dat jaar een grotesk Kaetelgerich opgevoerd op de Patersplak in Steyl. Normaliter houden de duivels ervan om de touwtjes in eigen handen te houden. Maar voor dit eeuwfeest hebben ze de tekst voor dat Kaetelgerich speciaal laten schrijven door de heer Van Roessel uit Helmond. Een ander hoogtepunt dat jaar was de organisatie van het BCL-treffen, dat mede onder auspiciën van Stijlvol Steyl '83 werd georganiseerd. Elk jaar mag een vereniging die aangesloten is bij de Bond Limburgse Canavalsverenigingen een feestweekend organiseren met als hoofdmoot een optocht van alle deelnemende verenigingen. Op Steyl was dit in 1983 een ongekend succes, wat enerzijds te danken was aan het voortreffelijke weer, maar anderzijds ook aan het programma, dat klonk als een klok, met op zaterdagavond onder andere een optreden van de van tv bekende Mainzer Hofsänger.

Joekskapel De Kaetelaers

Een belangrijk feit in de historie van De Kaetelaers is de oprichting van een eigen blaaskapel in 1981. Onder de bezielende leiding van Thei Beijers ging een zeventiental jongeren aan de slag met toonladders en blaasoefeningen en al spoedig blies het gezelschap 'Zönne göjje...' Voor het bestuur ging een lang gekoesterde wens in vervulling. In 1985 gaf Thei Beijers het dirigeerstokje over aan Twan Gubbels. Onder zijn leiding is de joekskapel uitgegroeid tot een prima blaaskapel, die overal de juiste toon weet te raken. Sinds 2000 staat Peter Kessels als dirigent voor de kapel, die zich met menige blaaskapel kan meten. Niet alleen 'vastelaoves'-nummers, maar ook Duitse schlagers of Tsjechische blaasmuziek staan op het programma. Veel optredens worden dan ook buiten het 'vastelaoves'-seizoen verzorgd en ook in Duitsland is men een graag geziene gast.

2004: 11 X 11 Jaor Sjteyler Kaetelgerich

Vv. De Kaetelaers heeft in het kader van 121-jarig bestaansjubileum van het vermaarde Sjteyler Kaetelgerich – samen met de Stichting 11 x 11 jaor Sjteyler Kaetelgerich – een groot jubileumfeest gevierd. Met onder andere de organisatie van het BCL-Carnavaltreffen 19, 20 en 21 november 2004 in Steyl op de Patersplak en een hoogstaande opvoering van het Kaetelgerich in avondsfeer werd het een feest dat men zich nog lang zal heugen.

Anno 2016

De Kaetelaers anno nu is een florerende vereniging met ongeveer 100 leden. Deze leden zijn actief in diverse commissies waarvan de verdeling ook op deze website te vinden is. Naast vele bals organiseren wij op vastelaovesdinsdag de jeugdoptocht die door de Steyler straten trekt en tweemaal in de vijf jaar volgt aansluitend een Kaetelgerich. De vereniging beschikt verder nog over een actuele website en publiceert regelmatig een fraai verenigingsblad: 'De Zjwa egelaer'. Eenmaal per vijf jaar wordt de hoogste onderscheiding uitgereikt: de Golde Kaetel. De Golde Kaetel wordt uitgereikt aan een persoon of instelling die Steyl en de Vasteloavend in het bijzonder een warm hart toedraagt. De nieuwe Ridder in de Orde van de Golde Kaetel zal in november 2018 geïnstalleerd worden.

